

MVB Beleid
2023 - 2024

Inhoudsopgave

1	DOCUMENTBEHEER	3
1.1	Gerelateerde documentatie	3
1.2	Termen en afkortingen	3
2	INLEIDING	4
3	WET- EN REGELGEVING	4
3.1	Van toepassing zijnde wet- en regelgeving	4
3.2	Op handen zijnde wet- en regelgeving	5
3.3	IMVO convenant verzekeringssector	5
4	IMVO CONVENANT VERZEKERINGSSECTOR	5
4.1	Aanleiding en doel.....	5
4.2	Uitgangspunten en inhoud IMVO Convenant Verzekeringssector	6
5	DUE DILIGENCE TVM	7
5.1	Identificatie en prioritering ESG-risico's	7
5.2	Engagement.....	8
5.3	Herstel en verhaal.....	8
5.4	Rapportage	9
6	MONITORING EN OPVOLGING	10
7	TRANSPARANTIE EN RAPPORTAGE	10
8	UITWERKING ESG-BELEID TVM BINNEN DE BELEGGINGEN	11
8.1	MVB-ambitie.....	11
8.2	Uitwerking MVB ambitie.....	11
	BIJLAGE 1: UN PRINCIPES FOR RESPONSIBLE INVESTMENT	12
	BIJLAGE 2: DE TIEN PRINCIPES VAN HET UN GLOBAL COMPACT	13
	BIJLAGE 3: GEDRAGSCODE VERZEKERAARS	13
	BIJLAGE 4: OESO-RICHTLIJNEN	16
	BIJLAGE 5: UN GUIDING PRINCIPLES ON BUSINESS AND HUMAN RIGHTS (UNGP)	18

1 DOCUMENTBEHEER

1.1 Gerelateerde documentatie

Document	Datum
<u>IMVO Convenant Verzekeringssector</u>	05-07-2018
<u>Code Duurzaam Beleggen</u>	21-12-2011
<u>Tien principes UN Global Compact</u>	24-06-2004
<u>Gedragcode Verzekeraars</u>	2018
<u>OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen</u>	25-05-2011
<u>UN Guiding Principles on Business and Human Rights</u>	16-06-2011
Beleggingsbeleid 2023-2024	19-10-2023

1.2 Termen en afkortingen

Afkorting	Toelichting
ESG	Environmental, Social & Governance
IMVO	Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
UNGP	UN Guiding Principles on Business and Human Rights
UN PRI	UN Principles for Responsible Investments

2 INLEIDING

Dit beleid over Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (hierna MVB Beleid) is een appendix bij het beleggingsbeleid van TVM. Het MVB Beleid geeft nadere invulling van het ESG-beleid binnen TVM voor zover dat betrekking heeft op de samenstelling van de beleggingen.

3 WET- EN REGELGEVING

3.1 Van toepassing zijnde wet- en regelgeving

Code Duurzaam Beleggen van het Verbond van Verzekeraars

Sinds 1 januari 2012 geldt de Code Duurzaam Beleggen ("de Code"). Deze is opgesteld door het Verbond van Verzekeraars ("het Verbond") en heeft het oogmerk om duurzaam beleggen te stimuleren bij verzekeraars. De Code is van toepassing op haar individuele leden. De leden, dus ook TVM, committeren zich aan de Code en handelen naar de geest ervan. Dat betekent dat TVM in beleggingskeuzes milieu-, sociale en governance-aspecten moet betrekken.

In de Code is opgenomen dat de internationale principes: de United Nations Principles for Responsible Investment (PRI) en United Nations Global Compact (UNGC) dienen te worden nageleefd.

De PRI zijn zes principes over de integratie van ESG in het beleggingsbeleid, de transparantie daarover en het aanmoedigen daartoe. De zes principes zijn een vrijwillige en ambitieuze reeks principes die een menu bieden met mogelijke acties om ESG-kwesties in de beleggingspraktijk op te nemen. De principes zijn ontwikkeld door investeerders, voor investeerders. Conform artikel 6 van de Code Duurzaam Beleggen moeten verzekeraars rapporteren over de activiteiten, voortgang en geboekte resultaten bij de implementatie van de PRI. Deze zes principes zijn weergegeven in bijlage 1.

Het UNGC bindt bedrijven aan tien principes op het gebied van vier hoofdthema's: mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieubescherming en corruptiebestrijding. De principes zijn afgeleid van de Universele verklaring van de rechten van de mens, internationaal erkende verklaringen, zoals de International Labour Organisation, en conventies van de Verenigde Naties, zoals de Rio verklaring inzake milieu en ontwikkeling en de VN conventie tegen corruptie. Het UNGC verlangt van TVM dat zij binnen de eigen invloedssfeer deze tien principes op het gebied van de genoemde vier hoofdthema's omarmen, ondersteunen en uitoefenen. De tien principes zijn weergegeven in bijlage 2.

Gedragscode Verzekeraars

Deze gedragscode is opgesteld aan de hand van de drie kernwaarden van de verzekeringsbranche: omgaan met risico's, mogelijk maken en maatschappelijk betrokken zijn. De gedragscode dient als fundament voor het opereren van het Verbond van Verzekeraars en zijn individuele leden. De gedragscode overkoepelt bestaande en nieuwe zelfregulering van de branche met algemene bepalingen. Het Verbond van Verzekeraars voorzien de kernwaarden van een concrete invulling in de vorm van gedragsregels. Deze regels vormen de leidraad waarmee TVM zijn bedrijfsbeleid nader inhoud geeft. Deze 29 gedragsregels zijn opgenomen in bijlage 3.

OESO-richtlijnen

De OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen zijn aanbevelingen die door regeringen aan multinationale ondernemingen worden gedaan. De richtlijnen hebben tot doel te waarborgen dat de activiteiten van multinationale ondernemingen in overeenstemming met het overheidsbeleid zijn, het wederzijds vertrouwen tussen ondernemingen en de samenlevingen waarin zij actief zijn te verstevigen, het investeringsklimaat voor buitenlandse ondernemingen te verbeteren en de bijdrage van multinationale ondernemingen aan duurzame ontwikkeling te vergroten.

De OESO-richtlijnen zijn in Nederland belangrijk en bieden handvatten voor bedrijven om met kwesties om te gaan zoals ketenverantwoordelijkheid, mensenrechten, kinderarbeid, milieu en corruptie. Hiermee vormen de OESO-richtlijnen het uitgangspunt voor het Nederlandse internationaal MVO-beleid.

De OESO-richtlijnen onderscheiden naast de vier genoemde thema's ook nog de volgende thema's: consumentenbelangen, wetenschap en technologie, mededinging en belastingen.

De OESO-richtlijnen zijn terug te vinden in bijlage 4.

UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGP)

De UN Guiding Principles omvatten duidelijke internationale normen over mensenrechten waaraan staten en bedrijven zich dienen te houden. Samengevat komen deze principes neer op het Protect, Respect and Remedy -kader. Dat betekent dat staten gehouden zijn tot het beschermen van internationaal erkende mensenrechten (Protect), bedrijven gehouden zijn tot het respecteren van nationale en internationale regelgeving – inclusief mensenrechten – (Respect), en adequate mechanismen dienen uitgebouwd te worden opdat slachtoffers van schendingen rechtsherstel kunnen bekomen (Remedy). De UNGP's zijn terug te vinden in bijlage 5.

3.2 Op handen zijnde wet- en regelgeving

Er is sprake van aankomende (Europese) wetgeving op het gebied van ESG. Het gaat daarbij onder andere om de CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive). Bedrijven moeten in het jaarverslag rapporteren over ESG-thema's. Het primaire doel is transparantie. Deze wetgeving heeft grote impact op strategie, beleid, dataverzameling en rapportages, waardoor dit ook invloed heeft op de beleggingen van TVM. Door aanpassingen in de strategie en beleid kan de samenstelling van de beleggingsportefeuille wijzigen. De samenstelling van de portefeuille en wijzigingen daarin worden vervolgens in het kader van materiële ESG-thema's zichtbaar gemaakt in het jaarverslag. Dit geldt voor TVM vanaf boekjaar 2025.

3.3 IMVO convenant verzekeringssector

Tot medio 2023 was er bindende zelfregulering vanuit het Verbond waaraan verzekeraars moesten voldoen, het IMVO-convenant. Het doel van dit convenant was om beleggingen die worden gedaan door de Nederlandse verzekeringssector te verduurzamen en maatschappelijk verantwoord uit te voeren. Daarmee wordt beoogd om een positieve impact te bewerkstelligen op het gebied van milieu (E), sociale omstandigheden (S) en ondernemingsbestuur (G). De Code Duurzaam Beleggen van het Verbond is in dit convenant opgenomen (onder art. 3). Sinds 5 juli 2023 is het IMVO-convenant geëindigd. Hiervoor in de plaats wordt meer gestuurd op samenwerking binnen de verzekeringssector.

Het IMVO convenant is de basis geweest voor het huidige MVB-beleid. In hoofdstuk 4 komt dit convenant separaat aan bod.

4 IMVO CONVENANT VERZEKERINGSSECTOR

4.1 Aanleiding en doel

Op 5 juli 2018 hebben het Verbond van Verzekeraars, Zorgverzekeraars Nederland, de minister van Financiën, de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, de Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV), Stichting Oxfam Novib, Stichting Vredesbeweging PAX Nederland, Amnesty International Nederland, Stichting Save the Children Nederland, Stichting World Animal Protection Nederland en Stichting Natuur & Milieu het IMVO Convenant Verzekeringssector ondertekend. Het convenant is op deze datum in werking getreden.

Het doel van het convenant was, om beleggingen die worden gedaan door de Nederlandse verzekeringssector te verduurzamen en maatschappelijk verantwoord uit te voeren. Het ging hierbij om het zoveel mogelijk voorkomen, beperken en zo nodig herstellen van eventuele negatieve impact op mens, dier en milieu. Het convenant bevatte de afspraken die de hierboven genoemde partijen (die het convenant ondertekenden) gemaakt hadden op het gebied van beleggingen.

Het convenant bouwde voort op bestaande sectorinitiatieven, namelijk de Code Duurzaam Beleggen van het Verbond van Verzekeraars van 1 januari 2012 en de Gedragscode Verzekeraars van het Verbond van Verzekeraars van 9 december 2015. Deze codes gaan uit van de UN Global Compact (UNGC) en de UN Principles for Responsible Investment (PRI). De partijen die het convenant hadden ondertekend

beoogden samen met de aanvullende afspraken in het convenant te komen tot ESG-praktijk voor beleggingen conform de processen en de principes van de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGP).

Het convenant had een looptijd van vijf jaar en liep derhalve tot 5 juli 2023. Alle leden van het Verbond van Verzekeraars en Zorgverzekeraars Nederland waren, via de partijen die het convenant hebben ondertekend, gebonden aan de afspraken in het convenant.

4.2 Uitgangspunten en inhoud IMVO Convenant Verzekeringssector

a) ESG-thema's

Verzekeraars verklaren de principes en processen van de OESO-richtlijnen en de UNGP's van toepassing op alle daarin benoemde thema's. Daarnaast verklaren Verzekeraars de principes en processen van de OESO-richtlijnen en de UNGP's van toepassing op thema's die niet of niet voldoende in de OESO-richtlijnen en UNGP's zijn vervat. Dit zijn de thema's dierenwelzijn, kinderrechten, landrechten, klimaatverandering en controversiële wapens en controversiële wapenhandel.

b) ESG-beleid

Verzekeraars houden bij hun beleggingsbeleid rekening met milieu, sociale omstandigheden en goed ondernemingsbestuur (ESG) aspecten van de entiteiten waarin zij beleggen. In aanvulling hierop zullen de Verzekeraars in hun beleggingsbeleid:

- zich committeren aan de OESO-richtlijnen en de UNGP's;
- de kaders voor een ESG-due diligence procedure beschrijven;
- sector- en/of themagericht beleid opstellen dat weergeeft welke ESG-uitgangspunten en standaarden de Verzekeraars hanteren in sectoren en thema's die op basis van informatie komende uit een ESG-due diligenceprocedure als risicovol worden beoordeeld en materieel relevant zijn voor de Verzekeraars;
- sectoren, activiteiten en/of gedragingen opnemen waarin de Verzekeraars niet zullen beleggen;
- wijze opnemen van monitoring op voortgang in implementatie en evaluatie van behaalde prestaties.

c) ESG-due diligence

ESG-due diligence gaat om gepaste zorgvuldigheid in het beleggingsproces ten aanzien van mensenrechten en milieu, om het permanent evalueren en reageren op (potentiële) risico's en schendingen. Bij de uitwerking van due diligence staan niet de risico's voor de Verzekeraar zelf centraal, maar de mogelijke en daadwerkelijke risico's op negatieve impacts voor andere belanghebbenden.

De uitvoering van due diligence is een continu proces en kent de volgende stappen:

1. Identificatie ESG-risico's + sectoren gevoelig voor ESG-risico's en prioritering van de ESG-risico's
2. Engagement
3. Herstel en verhaal
4. Rapportage

Identificatie ESG-risico's en sectoren gevoelig voor ESG-risico's en prioritering van de ESG-risico's

- Sectoren identificeren die gevoelig zijn voor ESG-risico's.
- In kaart brengen en beoordelen van mogelijke en daadwerkelijke negatieve impacts voor benadeelden, waarbij de Verzekeraar via de beleggingsactiviteiten betrokken is of kan zijn.
- Prioriteit geven aan de ESG-risico's met de ernstigste ("most severe") impacts voor belanghebbenden.

Engagement

- De bedrijven waarin wordt belegd vragen informatie te verstrekken om daadwerkelijke en mogelijke negatieve impacts op ESG bij de belegging in kwestie te kunnen vaststellen en beoordelen. Voor de beleggingen in fondsen geldt dat Verzekeraars in gesprek moeten gaan met de fondsmanagers over het ESG-beleid van die managers. En daarnaast over de invloed van de managers op de bedrijven waarin zij beleggen.
- Indien van toepassing, stemmen op aandeelhoudersvergaderingen.

- Actief stimuleren, en indien mogelijk assisteren, van bedrijven waarin wordt belegd om conform de principes en processen van de OESO-richtlijnen en de UNGP's te handelen, waarbij de Verzekeraar de verwachting uitspreekt dat de bedrijven maatregelen nemen om de risico's in hun waardeketen te adresseren.
- Het maken en monitoren van tijdgebonden afspraken.
- In laatste instantie in een engagementtraject, ten aanzien van beleggingen die ook na het maken van tijdgebonden afspraken blijvend niet voldoen, toepassen van een exit-strategie.

Herstel en/of verhaal

De Verzekeraars zetten zich in om toegang tot herstel en/of verhaal te bevorderen wanneer negatieve impacts zich voordoen. Zij wenden hun invloed aan om het bedrijf waarin is belegd ertoe aan te zetten haar verantwoordelijkheid te nemen zoals geformuleerd in de OESO-richtlijnen en de UNGP's. Richting de fondsmanagers wenden ze hun invloed aan om die hun verantwoordelijkheid te laten nemen richting de betreffende bedrijven waarin de fondsen beleggen.

Rapportage

De Verzekeraar rapporteert over de uitkomsten van het due diligence onderzoek en de daaraan gekoppelde acties inclusief de effectiviteit van de ondernomen acties.

5 DUE DILIGENCE TVM

5.1 Identificatie en prioritering ESG-risico's

ESG-risico's OESO- en UNGP-thema's

Met de screening van de beleggingsportefeuille op zogenaamde OESO en/of Global Compact schenders worden (potentiële) negatieve invloeden op samenleving en milieu geïdentificeerd. De meest ernstige negatieve gevolgen ("impact") prioriteert TVM daarbij op basis van ernst, schaal en onomkeerbaarheid. Hiervoor wordt een classificatiesysteem gehanteerd voor veroorzaakte negatieve impact (0-5), waarbij TVM de meest negatieve impact (zogenaamde categorie 4 en 5) nader betreft in haar onderzoek. Voor de bepaling van de verschillende scores wordt gebruik gemaakt van analyses van de gespecialiseerde dienstverlener Sustainalytics.

Sustainalytics is een wereldwijde leider op het gebied van ESG en Corporate Governance. De onderneming doet wereldwijd onderzoek naar het beleid van bedrijven op het gebied van onder meer duurzaamheid en Corporate Governance. Met de Global Compact Compliance Service (GCCS) beoordeelt Sustainalytics of bedrijven aan alle Global Compact principes voldoen. Hierbij worden de bedrijven beoordeeld via een objectieve meetlat, gebaseerd op internationaal erkende standaarden en wetgeving.

Deze due diligence screening ontvangt TVM ten minste jaarlijks van de fiduciair adviseur.

Uitsluitingen

TVM kiest ervoor om de volgende ondernemingen uit te sluiten:

- Ondernemingen die actief zijn in de productie of verkoop van controversiële wapens:
  - clusterbommen
  - anti-persoonmijnen
  - nucleaire wapens
  - verarmd uranium
- Bedrijven die de principes van de UN Global Compact materieel schenden. Dit omvat het uitsluiten van bedrijven waarvan bekend is dat zij de mensen- of arbeidsrechten op grove wijze schenden, ernstige milieuschade veroorzaken of betrokken zijn bij ernstige fraude.

TVM is voornamelijk belegd in beleggingsfondsen en is bij de implementatie van haar gewenste uitsluitingen beleid dus afhankelijk van het beleid van de fondsmanager van het betreffende beleggingsfonds. TVM houdt daarom bij het selecteren van haar fondsmanager nadrukkelijk rekening met het gevoerde uitsluitingenbeleid. Indien bij de monitoring wordt vastgesteld dat de manager door TVM onwenselijke posities aanhoudt, wordt de manager hierop aangesproken. Hierbij wordt

aangedrongen op uitsluiting van de positie. Indien hier onvoldoende vervolg aan wordt gegeven, kan het betreffende beleggingsfonds worden verkocht. Bij het nemen van deze beslissing wordt ook rekening gehouden met overwegingen in relatie tot onder meer kosten en beschikbaarheid.

Het toetsingsraamwerk voor het gedrag van staten wordt gevormd door de Nederlandse sanctiewet (1977) die specifieke verplichtingen geeft aan verzekeraars waar het gaat om het naleven van sanctiemaatregelen. Sanctiemaatregelen worden ingezet als reactie op schendingen van het internationale recht of van mensenrechten door regimes die rechtstatelijke en democratische beginselen niet eerbiedigen. De sancties vanuit de Nederlandse sanctiewet zijn in het algemeen in lijn met de sancties die vanuit de VN en EU worden opgelegd. De door TVM aangestelde fondsmanagers dienen te waarborgen dat zij niet beleggen in instrumenten uitgegeven door gesanctioneerde ondernemingen en overheden en geen zaken doen met gesanctioneerde organisaties of individuen

5.2 Engagement

TVM heeft behalve discretionaire staatsobligaties geen andere discretionaire beleggingen. Dat betekent dat een directe dialoog tussen TVM en een bedrijf waarin indirect wordt belegd over het voorkomen en/of adresseren van de negatieve impacts op maatschappij, mens en milieu, niet van toepassing is.

TVM is voornamelijk belegd in beleggingsfondsen en is daarbij dus afhankelijk van het engagement beleid van de fondsmanager van het betreffende beleggingsfonds. TVM houdt daarom bij het selecteren van haar fondsmanager nadrukkelijk rekening met het gevoerde engagement beleid. Indien wordt vastgesteld dat de manager hierbij niet voldoet aan de wensen van TVM wordt de manager hierop aangesproken. Indien hier onvoldoende vervolg aan wordt gegeven, kan het betreffende beleggingsfonds worden verkocht. Bij het nemen van deze beslissing wordt ook rekening gehouden met overwegingen in relatie tot onder meer kosten en beschikbaarheid

Voor de beleggingen in fondsen gaat TVM via ESG-sessies in gesprek met de betreffende managers over het ESG-beleid. Tevens gaat TVM tijdens deze ESG-sessies in gesprek over de invloed van de managers op de bedrijven waarin zij beleggen. Deze ESG-sessies worden onder meer georganiseerd door de fiduciair beheerder.

TVM gaat optrekken met andere Verzekeraars en de partijen die betrokken zijn bij het Convenant om zo gezamenlijk de invloed te vergroten in het engagementproces. Dit kan onder andere door de mogelijkheden te onderzoeken voor het optimaliseren van de screening tools, inclusief het beoordelen van klachtenprocedures op operationeel niveau, om zo de ESG-risico's in te schatten en te prioriteren.

De partijen zullen onder andere de uitkomsten hiervan gebruiken om een voorbeeldset aan ESG-due diligence vragen te ontwikkelen, die de Verzekeraars zullen gaan gebruiken om de juiste vragen te stellen tijdens een engagementproces.

5.3 Herstel en verhaal

Een van de onderdelen van de UNGP is een klachtenprocedure en 'access to remedy' voor benadeelden. Voor TVM geldt dat zij via beleggingen alleen 'gelinkt' zijn aan schendingen. TVM zal als verzekeraar geen directe veroorzaker zijn.

Na het identificeren en beoordelen van de negatieve invloeden, voortvloeiend uit de portefeuille screening (zie paragraaf 4.1.), is het belangrijk deze te voorkomen en of te mitigeren. Wanneer ondernemingen in de beleggingsportefeuille van TVM (potentieel) negatieve impact veroorzaken, gebruikt TVM haar invloed om deze impact te voorkomen en/of te mitigeren en herstel en/of verhaal mogelijk te maken.

TVM is voornamelijk belegd in beleggingsfondsen en is daarbij dus afhankelijk van het beleid van de fondsmanager van het betreffende beleggingsfonds. TVM houdt daarom bij het selecteren van haar fondsmanager nadrukkelijk rekening met het gevoerde "herstel en verhaal" beleid. Indien wordt vastgesteld dat de manager hierbij niet voldoet aan de wensen van TVM wordt de manager hierop

aangesproken. Indien hier onvoldoende vervolg aan wordt gegeven, kan het betreffende beleggingsfonds worden verkocht. Bij het nemen van deze beslissing wordt ook rekening gehouden met overwegingen in relatie tot onder meer kosten en beschikbaarheid

TVM gaat samen met andere Verzekeraars en partijen betrokken bij het Convenant op basis van fictieve en bestaande casussen de mogelijkheden onderzoeken om bij te dragen aan een effectieve toegang tot herstel en verhaal, waarbij expliciet wordt gekeken naar de rol die Verzekeraars kunnen spelen naast de al genoemde verwachtingen in het convenant.

5.4 Rapportage

TVM doet jaarlijks verslag over de uitvoering van de due diligence en de opvolging van de uitkomsten. Daarnaast rapporteert TVM over de sectoren waarin wordt belegd en via verwijzingen naar beleid en rapportages van de fondsmanagers over de engagementtrajecten van de fondsmanagers.

6 MONITORING EN OPVOLGING

TVM stelt jaarlijks vast of het toegepaste instrumentarium (controversie 4/5 screening en de monitoring van de geselecteerde fondsmanagers op het gevoerde ESG-beleid) voldoende effectief is en stuurt bij waar nodig. Ten aanzien van dialoog met fondsmanagers gaat speciale aandacht uit naar de bijdrage die het beleid levert aan verbeterde herstel- en verhaalmogelijkheden van negatieve impact voor gedupeerden.

De uitkomsten van het due diligence onderzoek zullen ten minste jaarlijks in de Asset/Liability Commissie (ALCO) worden geëvalueerd. Hierbij toetst de ALCO of het bestaande beleid ten aanzien van schendingen in de portefeuille nog volstaan. Hierbij gaat speciale aandacht uit naar de effectiviteit van de ingezette beleidsopties van dialoog met de fondsmanagers rond schenders van de internationale richtlijnen.

7 TRANSPARANTIE EN RAPPORTAGE

Transparantie is belangrijk. Het Verbond stuurt jaarlijks een enquête aan verzekeraars waaronder TVM om te zien hoe ze ervoor staan met betrekking tot de invoering van het IMVO-convenant. Het Verbond speelt een coördinerende rol bij deze jaarlijkse monitoring. De resultaten over de voortgang worden alleen geanonimiseerd en geaggregeerd gepubliceerd. Verder bevat het monitoringsrapport geen bedrijfsgevoelige informatie over TVM.

Zoals voorgeschreven door de Code en het Convenant, draagt TVM bij aan transparantie door onder andere inzicht te verlenen in haar MVB-beleid (zie paragraaf 3.3) en haar rapportage over de inspanningen, resultaten en wijzigingen die voortvloeien uit dit beleid. Hierin wordt TVM bijgestaan door de fiduciair manager.

De fiduciair manager rapporteert jaarlijks op basis van due diligence screening. Deze screeningrapportage wordt elk jaar besproken en is ook onderdeel van de rapportage aan de RvB. De fiduciair manager streeft naar toenemende transparantie en rapportage over engagementinspanningen door de fondsmanagers. Hierbij moet inzicht worden geboden met welke bedrijven engagement is gevoerd, de voortgang van trajecten en de bereikte resultaten (of eventuele desinvesteringen/ uitsluitingen).

TVM vindt het niet alleen belangrijk om een MVB Beleid te hebben, maar ook om verslag te doen van de activiteiten die hieronder vallen. Dit is een continu proces gedurende de convenantsperiode. TVM wil naar belanghebbenden en de samenleving als geheel transparant zijn over haar activiteiten op het gebied van verantwoord beleggen. Het MVB-beleid wordt beschikbaar gesteld op de website van TVM. TVM rapporteert jaarlijks over monitoring en opvolging van het MVB-beleid op zowel de website als in het jaarverslag.

8 UITWERKING ESG-BELEID TVM BINNEN DE BELEGGINGEN

TVM heeft in 2023 het Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen ("MVO") beleid vervangen door het Beleidsplan ESG 2023. Daarin zijn ook doelstellingen voor de samenstelling van haar beleggingen geformuleerd. TVM heeft een ESG-strategie geformuleerd waarbij is opgenomen dat de SDG's ook geïntegreerd worden in de beleggingen.

TVM houdt bij de inrichting van haar beleggingen rekening met de eisen die de wet stelt aan Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. Zo wordt niet belegd in producenten van clustermunie of in landen waartegen financiële sancties zijn afgekondigd. Naast de wettelijke verplichtingen heeft TVM zich gecommitteerd aan de Code Duurzaam Beleggen. Van 5 juli 2018 tot 5 juli 2023 heeft TVM zich gecommitteerd aan het IMVO-convenant. In de eerste hoofdstukken van dit MVB beleid is aangegeven hoe TVM met dit alles omgaat binnen haar beleggingen.

8.1 MVB-ambitie

TVM is van mening dat aan de ene kant de beleggingen zoveel als mogelijk gevrijwaard dienen te blijven van activiteiten of gedrag dat vanuit de heersende normen en waarden in Nederland onwenselijk wordt geacht. Hiermee borgt TVM ook het principe van 'do-no-harm', een belangrijk principe binnen het IMVO convenant. Aan de andere kant wil TVM ook positieve impact bereiken oftewel 'do good'. Dit doet TVM door te kiezen voor beleggingen die positief bijdragen aan de door haar gekozen thema's. TVM realiseert zich daarbij wel dat zij gezien de beperkte omvang van haar beleggingen en het gebruiken van beleggingsfondsen een beperkte invloed heeft.

TVM heeft met het MVB beleid een aantal ambities. Deze ambities vloeien onder andere voort uit de ESG-visie van TVM als onderneming *"Wij spelen een belangrijke rol in het mogelijk maken om energietransitie bij onze leden te verzekeren. Wij zijn kennisleiders op het gebied veiligheid in het verkeer en op het water en preventie van verkeersongevallen"*.

TVM heeft daarop aansluitend de twee volgende SDG's geïdentificeerd:

- SGG 9 en dan met name 9.4: Tegen 2030 de infrastructuur moderniseren en industrieën aanpassen om hen duurzaam te maken, waarbij de focus ligt op **een grotere doeltreffendheid bij het gebruik van hulpbronnen en van schonere en milieuvriendelijke technologieën en industriële processen**, waarbij alle landen de nodige actie ondernemen volgens hun eigen respectieve mogelijkheden.
- SDG 11 en dan met name 11.2: **Tegen 2030 toegang voorzien tot veilige, betaalbare, toegankelijke en duurzame vervoerssystemen voor iedereen, waarbij de verkeersveiligheid verbeterd wordt**, met name door het openbaar vervoer uit te breiden, met aandacht voor de behoeften van mensen in kwetsbare situaties, vrouwen, kinderen, personen met een handicap en ouderen

Voor wat betreft de MVB ambities vertaalt de ESG visie van TVM zich in samenhang met de geïdentificeerde SDG's zich onder meer het voornemen om richting 2030:

- Een groter gedeelte van de portefeuille te gaan beleggen in zogenaamde groene beleggingen
- Een groter gedeelte van de portefeuille te gaan beleggen in sociaal verantwoorde beleggingen
- Een groter gedeelte van de portefeuille te gaan beleggen in zogenaamde impact beleggingen
- De CO2 emissies van de bedrijven waarin TVM is belegd te reduceren.

8.2 Uitwerking MVB ambitie

TVM zal in 2023 verder uitwerken hoe de geformuleerde MVB-ambities in de samenstelling van de beleggingen geïmplementeerd kunnen worden. Hierbij kan onder gedacht worden aan het vaststellen van zogenaamde ESG Beliefs, het formuleren van CO2 reductie doelstellingen en bepalen van een eventuele allocatie naar groene obligaties.

BIJLAGE 1: UN PRINCIPES FOR RESPONSIBLE INVESTMENT

De PRI bestaat uit de volgende zes principes:

1. Wij integreren sociale, milieu- en governance-kwesties in beleggingsanalyse en -besluitvorming.
2. Wij zijn actieve eigenaren en integreren sociale, milieu- en governance-aspecten in ons beleid en in de uitvoering als eigenaar.
3. Wij geven een passende toelichting over sociale, milieu- en governance-kwesties bij entiteiten waarin wij beleggen.
4. Wij promoten acceptatie en implementatie van de PRI in de financiële industrie.
5. Wij werken samen om onze effectiviteit te verbeteren bij de implementatie van PRI.
6. Wij rapporteren over onze activiteiten en voortgang bij de implementatie van PRI.

BIJLAGE 2: DE TIEN PRINCIPES VAN HET UN GLOBAL COMPACT

Bedrijven die het UN Global Compact initiatief onderschrijven, verbinden zich ertoe de onderstaande doelstellingen en waarden te steunen bij het uitvoeren van hun activiteiten:

Mensenrechten

1e principe: Bedrijven dienen binnen de eigen invloedssfeer de internationaal vastgelegde mensenrechten te ondersteunen en te respecteren; en

2e principe: ervoor te zorgen dat zij niet medeplichtig zijn aan schendingen van de mensenrechten.

Arbeidsnormen

3e principe: Bedrijven dienen de vrijheid van vakvereniging en de effectieve erkenning van het recht op collectieve onderhandelingen te handhaven;

4e principe: alle vormen van verplichte en gedwongen arbeid te elimineren;

5e principe: zich in te spannen voor de effectieve afschaffing van kinderarbeid; en

6e principe: discriminatie met betrekking tot werk en beroep te bestrijden.

Milieu

7e principe: Bedrijven dienen het voorzichtigheidsbeginsel te hanteren met betrekking tot milieukwesties;

8e principe: initiatieven te ondernemen om grotere verantwoordelijkheid op milieugebied te bevorderen; en

9e principe: de ontwikkeling en verspreiding van milieuvriendelijke technologieën te stimuleren.

Anticorruptie

10e principe: Bedrijven dienen alle vormen van corruptie, inclusief afpersing en omkoping, tegen te gaan.

BIJLAGE 3: GEDRAGSCODE VERZEKERAARS

Omgaan met risico's

Verzekeraars helpen klanten in het omgaan met risico's. Wij maken klanten bewust van het feit dat absolute zekerheid niet bestaat en helpen klanten om op verschillende manieren met risico's om te gaan. Verzekeraars hebben kennis van risico's en delen die met hun klanten. Verzekeraars bieden duidelijkheid over wat wel en niet verzekerd is. De voorlichting aan klanten is eenvoudig, betrouwbaar, van goede kwaliteit en deskundig. Klanten weten zo waar zij aan toe zijn en daardoor kunnen zij hun financiële zaken in eigen hand nemen.

Eenvoud & duidelijkheid

1. Wij behandelen klanten zorgvuldig en verankeren dit in onze cultuur. Wij communiceren helder en open met klanten.
2. Wij zorgen voor begrijpelijke producten en goede informatie hierover.
3. Wij investeren in educatie en voorlichting zodat klanten weten wat verzekeringen voor ze kunnen betekenen.
4. Wij zijn duidelijk over de zekerheid die wij bieden en dus ook over wat wij uitsluiten.
5. Wij zijn duidelijk over de werking en kosten van producten.
6. Wij hebben een product goedkeuringsproces, met een zorgvuldige afweging van de risico's en zorgvuldige toetsing van andere relevante aspecten, waaronder de zorgplicht jegens de klant.
7. Wij zorgen ervoor dat het acceptatie- en het schadebehandelingsproces inzichtelijk zijn voor de klant.
8. Wij motiveren het besluit een klant niet te accepteren schriftelijk en in begrijpelijke bewoordingen. Wij wijzen de klant daarbij op eventuele andere (beroeps)mogelijkheden.

Betrouwbaarheid

9. Wij onthouden ons van oneigenlijke verkoopmotieven, -methoden en -uitingen.
10. Wij zorgen ervoor dat een verschil van inzicht tussen verzekeraars over een schadegeval, waarbij het recht op uitkering niet ter discussie staat, geen nadelige gevolgen heeft voor de dienstverlening aan de klant. 2018-00023941/MBLOM 5 Gedragscode Verzekeraars
11. Wij dragen in het schadebehandelingsproces zorg voor een voortvarende en zorgvuldige afhandeling met oog voor alle betrokkenen.
12. Wij doen geen zaken met personen, instellingen of bedrijven waarvan wij weten of kunnen weten dat zij activiteiten ontplooiën die wettelijk verboden zijn.
13. Wij doen in geval van verzekeringsfraude aangifte volgens onze afspraken met het OM.
14. Wij registreren onrechtmatig handelen jegens ons, ons personeel of onze klanten.

Kwaliteit & deskundigheid

15. Wij beheren de ons toevertrouwde premies zorgvuldig en verantwoord.
16. Wij beleggen ontvangen gelden solide en rendementsbewust.
17. Wij dragen zorg voor een zorgvuldig, beheerst en duurzaam ondernemingsbestuur.
18. Wij zorgen dat er adequaat intern toezicht wordt gehouden op relevante bedrijfsprocessen. Wij bevorderen de deskundigheid van onze bestuurders en interne toezichthouders via een programma van permanente educatie. De educatie heeft in ieder geval betrekking op de zorgplicht jegens de klant.

19. Wij hebben een klantgerichte interne klachtenregeling. Wij brengen de klanten hiervan op de hoogte en wijzen hen, voor zover van toepassing, op het Klachteninstituut Financiële Dienstverlening.

20. Wij werken onvoorwaardelijk mee aan bemiddeling door de Ombudsman Financiële Dienstverlening en volgen, afgezien van hoger beroep, de bindende adviezen op van de Geschillencommissie Financiële Dienstverlening. Daarnaast onderwerpen wij ons aan de toepasselijke rechtsgang bij de Tuchtraad Assurantiën (Tuchtraad) en de burgerlijke rechter.

Mogelijk maken

Verzekeraars maken mogelijk. Dat betekent dat wij ervoor zorgen dat klanten, en daarmee de samenleving, verder komen. Wij brengen risico's van onze klanten terug tot een voor hen acceptabel niveau. Dat geeft mensen het vertrouwen nieuwe stappen te zetten in het leven. Wij organiseren solidariteit en maken risico's beheersbaar. Daarmee bieden wij alle klanten passende zekerheid. Mogelijk maken betekent ook dat wij belemmeringen voor klanten wegnemen. Omdat risico's voortdurend veranderen, zijn wij alert op nieuwe belemmeringen. Als wij die niet alleen kunnen wegnemen, werken wij samen met de overheid en andere strategische partners. Mogelijk maken betekent dat wij bestaande en toekomstige klanten in staat stellen te groeien, zich te ontplooiën, hun ambities te verwezenlijken en hun doelen te behalen.

21. Wij maken het mogelijk dat zoveel mogelijk (potentiële) klanten risico's financieel af kunnen dekken en zullen ons inspannen te voorkomen dat mensen tegen hun wil onverzekerd zijn.

22. Wij spelen in op de doelen van klanten en de uitdagingen van het moment met vernieuwende oplossingen. 2018-00023941/MBLOM 6 Gedragscode Verzekeraars

23. Wij stellen het klantbelang voorop, ook als spanning ontstaat tussen politieke keuzes en klantwensen.

24. Wij zetten ons in voor kwaliteitsverbetering op aan verzekeren gerelateerde maatschappelijke terreinen.

25. Wij werken samen met de overheid en andere strategische partners als verzekeraars oplossingen niet alleen kunnen realiseren.

26. Wij zijn duidelijk over de grenzen van onze mogelijkheden.

Maatschappelijk betrokken zijn

Verzekeraars zijn maatschappelijk betrokken. Wij staan midden in de samenleving, naast onze klanten. Met een open oog voor de samenleving waar onze klanten deel van uitmaken. Maar ons engagement gaat verder dan maatschappelijk verantwoord ondernemen. Wij tonen oprechte betrokkenheid door in te spelen op actuele kwesties. De Nederlandse samenleving wordt voortdurend opnieuw uitgedaagd. Vraagstukken rond risico's, veiligheid en solidariteit vragen steeds weer een andere invulling van het verzekeringsvak. Daarom zoeken wij vanuit onze expertise en in samenwerking met overheid, klantvertegenwoordigers en andere strategische partners naar innovatieve oplossingen. Maatschappelijk betrokken zijn betekent dat verzekeraars goed luisteren en passende antwoorden geven.

27. Wij spelen in op maatschappelijke ontwikkelingen.

28. Wij gaan in het maatschappelijk debat de dialoog aan met belanghebbenden.

29. Wij betrekken niet alleen bedrijfseconomische, maar ook maatschappelijke, sociale en ecologische belangen bij onze bedrijfsvoering en ons beleggingsbeleid en leggen hierover verantwoording af.

BIJLAGE 4: OESO-RICHTLIJNEN

Ondernemingen dienen volledig rekening te houden met het bestaande beleid in landen waarin ze werkzaam zijn, en dienen de standpunten van andere belanghebbenden in aanmerking te nemen. In dit verband:

A. Behoren zij:

1. Bij te dragen aan de economische, ecologische en sociale vooruitgang teneinde duurzame ontwikkeling te bevorderen;
2. De internationaal erkende mensenrechten van degenen die gevolgen van hun activiteiten ondervinden te respecteren;
3. De opbouw van lokale capaciteit te bevorderen door nauwe samenwerking met de plaatselijke gemeenschap, met inbegrip van bedrijfsbelangen, alsmede door als onderneming activiteiten op de binnenlandse en buitenlandse markten te ontplooien, in overeenstemming met de vereisten van een gezonde bedrijfsvoering;
4. De ontwikkeling van menselijk kapitaal te bevorderen, in het bijzonder door het scheppen van werkgelegenheid en het bieden van scholingsmogelijkheden voor werknemers;
5. Zich ervan te onthouden uitzonderingen te bedingen of te aanvaarden die niet voorkomen in de wet- of regelgeving inzake mensenrechten, milieu, gezondheid, veiligheid, arbeid, belasting, financiële stimuli of andere aangelegenheden;
6. Goede beginselen voor ondernemingsbestuur te ondersteunen en te handhaven, en een goede praktijk van ondernemingsbestuur te ontwikkelen en toe te passen, ook binnen ondernemingsgroepen;
7. Doelmatige zelfreguleringsmechanismen en beheerssystemen te ontwikkelen en toe te passen die een relatie van wederzijds vertrouwen bevorderen tussen ondernemingen en de samenlevingen waarin zij actief zijn;
8. De kennis en naleving van het ondernemingsbeleid onder werknemers die te werk gesteld zijn door multinationale ondernemingen te bevorderen door dit beleid op een passende manier bekend te maken, mede door middel van trainingsprogramma's;
9. Zich te onthouden van discriminerende of disciplinaire maatregelen tegen werknemers die het management of, indien van toepassing, de bevoegde autoriteiten te goeder trouw op de hoogte stellen van praktijken die in strijd zijn met de wet, de Richtlijnen of het ondernemingsbeleid.
10. Op identificatie van risico's gebaseerde due diligence uit te voeren, bijvoorbeeld door dit in hun managementsystemen voor bedrijfsrisico's op te nemen, om daadwerkelijke en potentiële ongunstige effecten zoals beschreven in paragraaf 11 en 12 te identificeren, te voorkomen en te verminderen, en rekenschap te geven over hoe zij deze effecten aanpakken. De aard en reikwijdte van due diligence hangen af van de omstandigheden van een specifieke situatie.
11. Te voorkomen dat zij met hun eigen activiteiten ongunstige effecten op zaken die aan de orde komen in de Richtlijnen veroorzaken of daartoe bijdragen, en zulke effecten aanpakken wanneer zij zich voordoen.
12. Een ongunstig effect trachten te voorkomen of verminderen wanneer zij niet hebben bijgedragen aan dat effect, maar waar dat effect toch direct verbonden is aan hun activiteiten, producten of diensten via een zakelijke relatie. Dit is niet bedoeld om de verantwoordelijkheid van de entiteit die het

ongunstige effect veroorzaakt te verschuiven naar de onderneming waarmee het een zakelijke relatie heeft.

13. Naast het aanpakken van ongunstige effecten in relatie tot de onderwerpen die in de Richtlijnen aan de orde komen, zakenrelaties, met inbegrip van leveranciers en onderaannemers, waar mogelijk te stimuleren principes van verantwoord ondernemen toe te passen die verenigbaar zijn met de Richtlijnen;

14. In dialoog te treden met relevante belanghebbenden zodat betekenisvolle mogelijkheden geboden kunnen worden om hun inzichten in overweging te nemen in relatie tot het planning- en besluitproces omtrent projecten en andere activiteiten die significante effecten kunnen hebben op lokale gemeenschappen.

15. Zich te onthouden van ongepaste inmenging in politieke aangelegenheden in het gastland.

B. Worden ondernemingen gestimuleerd:

1. Wanneer dat in de bedrijfscontext past, gezamenlijke inspanningen in relevante fora te steunen ter promotie van internetvrijheid aan de hand van respect voor vrijheid van meningsuiting, samenkomst en vereniging online.

2. Indien opportuun, deel te nemen aan private of multi-stakeholder initiatieven en de dialoog met de sociale partners over verantwoord ketenbeheer of deze te steunen, daarbij zeker stellend dat deze initiatieven afdoende rekening houden met de sociale en economische effecten op ontwikkelingslanden en met bestaande, internationaal erkende normen.

BIJLAGE 5: UN GUIDING PRINCIPLES ON BUSINESS AND HUMAN RIGHTS (UNGPR)

These Guiding Principles are grounded in recognition of:

- (a) States' existing obligations to respect, protect and fulfil human rights and fundamental freedoms;
- (b) The role of business enterprises as specialized organs of society performing specialized functions, required to comply with all applicable laws and to respect human rights;
- (c) The need for rights and obligations to be matched to appropriate and effective remedies when breached.

These Guiding Principles apply to all States and to all business enterprises, both transnational and others, regardless of their size, sector, location, ownership and structure. These Guiding Principles should be understood as a coherent whole and should be read, individually and collectively, in terms of their objective of enhancing standards and practices with regard to business and human rights so as to achieve tangible results for affected individuals and communities, and thereby also contributing to a socially sustainable globalization.

Nothing in these Guiding Principles should be read as creating new international law obligations, or as limiting or undermining any legal obligations a State may have undertaken or be subject to under international law with regard to human rights.

These Guiding Principles should be implemented in a non-discriminatory manner, with particular attention to the rights and needs of, as well as the challenges faced by, individuals from groups or populations that may be at heightened risk of becoming vulnerable or marginalized, and with due regard to the different risks that may be faced by women and men.

I. Protect - The State duty to protect human rights

1. States must protect against human rights abuse within their territory and/or jurisdiction by third parties, including business enterprises. This requires taking appropriate steps to prevent, investigate, punish and redress such abuse through effective policies, legislation, regulations and adjudication
2. States should set out clearly the expectation that all business enterprises domiciled in their territory and/or jurisdiction respect human rights throughout their operations.
3. In meeting their duty to protect, States should:
  - (a) Enforce laws that are aimed at, or have the effect of, requiring business enterprises to respect human rights, and periodically to assess the adequacy of such laws and address any gaps;
  - (b) Ensure that other laws and policies governing the creation and ongoing operation of business enterprises, such as corporate law, do not constrain but enable business respect for human rights;
  - (c) Provide effective guidance to business enterprises on how to respect human rights throughout their operations;
  - (d) Encourage, and where appropriate require, business enterprises to communicate how they address their human rights impacts.
4. States should take additional steps to protect against human rights abuses by business enterprises that are owned or controlled by the State, or that receive substantial support and services from State agencies such as export credit agencies and official investment insurance or guarantee agencies, including, where appropriate, by requiring human rights due diligence.
5. States should exercise adequate oversight in order to meet their international human rights obligations when they contract with, or legislate for, business enterprises to provide services that may impact upon the enjoyment of human rights.

6. States should promote respect for human rights by business enterprises with which they conduct commercial transactions.

7. Because the risk of gross human rights abuses is heightened in conflict-affected areas, States should help ensure that business enterprises operating in those contexts are not involved with such abuses, including by:

- (a) Engaging at the earliest stage possible with business enterprises to help them identify, prevent and mitigate the human rights-related risks of their activities and business relationships;
- (b) Providing adequate assistance to business enterprises to assess and address the heightened risks of abuses, paying special attention to both gender-based and sexual violence;
- (c) Denying access to public support and services for a business enterprise that is involved with gross human rights abuses and refuses to cooperate in addressing the situation;
- (d) Ensuring that their current policies, legislation, regulations and enforcement measures are effective in addressing the risk of business involvement in gross human rights abuses.

8. States should ensure that governmental departments, agencies and other State-based institutions that shape business practices are aware of and observe the State's human rights obligations when fulfilling their respective mandates, including by providing them with relevant information, training and support.

9. States should maintain adequate domestic policy space to meet their human rights obligations when pursuing business-related policy objectives with other States or business enterprises, for instance through investment treaties or contracts.

10. States, when acting as members of multilateral institutions that deal with business-related issues, should:

- (a) Seek to ensure that those institutions neither restrain the ability of their member States to meet their duty to protect nor hinder business enterprises from respecting human rights;
- (b) Encourage those institutions, within their respective mandates and capacities, to promote business respect for human rights and, where requested, to help States meet their duty to protect against human rights abuse by business enterprises, including through technical assistance, capacity-building and awareness-raising;
- (c) Draw on these Guiding Principles to promote shared understanding and advance international cooperation in the management of business and human rights challenges.

II. Respect - The corporate responsibility to respect human respect human rights

11. Business enterprises should respect human rights. This means that they should avoid infringing on the human rights of others and should address adverse human rights impacts with which they are involved.

12. The responsibility of business enterprises to respect human rights refers to internationally recognized human rights – understood, at a minimum, as those expressed in the International Bill of Human Rights and the principles concerning fundamental rights set out in the International Labour Organization's Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work.

13. The responsibility to respect human rights requires that business enterprises:

- (a) Avoid causing or contributing to adverse human rights impacts through their own activities, and address such impacts when they occur;
- (b) Seek to prevent or mitigate adverse human rights impacts that are directly linked to their operations, products or services by their business relationships, even if they have not contributed to those impacts.

14. The responsibility of business enterprises to respect human rights applies to all enterprises regardless of their size, sector, operational context, ownership and structure. Nevertheless, the scale

and complexity of the means through which enterprises meet that responsibility may vary according to these factors and with the severity of the enterprise's adverse human rights impacts.

15. In order to meet their responsibility to respect human rights, business enterprises should have in place policies and processes appropriate to their size and circumstances, including:

- (a) A policy commitment to meet their responsibility to respect human rights;
- (b) A human rights due diligence process to identify, prevent, mitigate and account for how they address their impacts on human rights;
- (c) Processes to enable the remediation of any adverse human rights impacts they cause or to which they contribute.

16. As the basis for embedding their responsibility to respect human rights, business enterprises should express their commitment to meet this responsibility through a statement of policy that:

- (a) Is approved at the most senior level of the business enterprise;
- (b) Is informed by relevant internal and/or external expertise;
- (c) Stipulates the enterprise's human rights expectations of personnel, business partners and other parties directly linked to its operations, products or services;
- (d) Is publicly available and communicated internally and externally to all personnel, business partners and other relevant parties;
- (e) Is reflected in operational policies and procedures necessary to embed it throughout the business enterprise.

17. In order to identify, prevent, mitigate and account for how they address their adverse human rights impacts, business enterprises should carry out human rights due diligence. The process should include assessing actual and potential human rights impacts, integrating and acting upon the findings, tracking responses, and communicating how impacts are addressed. Human rights due diligence:

- (a) Should cover adverse human rights impacts that the business enterprise may cause or contribute to through its own activities, or which may be directly linked to its operations, products or services by its business relationships;
- (b) Will vary in complexity with the size of the business enterprise, the risk of severe human rights impacts, and the nature and context of its operations;
- (c) Should be ongoing, recognizing that the human rights risks may change over time as the business enterprise's operations and operating context evolve.

18. In order to gauge human rights risks, business enterprises should identify and assess any actual or potential adverse human rights impacts with which they may be involved either through their own activities or as a result of their business relationships. This process should:

- (a) Draw on internal and/or independent external human rights expertise;
- (b) Involve meaningful consultation with potentially affected groups and other relevant stakeholders, as appropriate to the size of the business enterprise and the nature and context of the operation.

19. In order to prevent and mitigate adverse human rights impacts, business enterprises should integrate the findings from their impact assessments across relevant internal functions and processes, and take appropriate action.

- (a) Effective integration requires that:
  - (i) Responsibility for addressing such impacts is assigned to the appropriate level and function within the business enterprise;
  - (ii) Internal decision-making, budget allocations and oversight processes enable effective responses to such impacts.
- (b) Appropriate action will vary according to:
  - (i) Whether the business enterprise causes or contributes to an adverse impact, or whether it is involved solely because the impact is directly linked to its operations, products or services by a business relationship;
  - (ii) The extent of its leverage in addressing the adverse impact.

20. In order to verify whether adverse human rights impacts are being addressed, business enterprises should track the effectiveness of their response. Tracking should: (a) Be based on appropriate qualitative and quantitative indicators; (b) Draw on feedback from both internal and external sources, including affected stakeholders.

21. In order to account for how they address their human rights impacts, business enterprises should be prepared to communicate this externally, particularly when concerns are raised by or on behalf of affected stakeholders. Business enterprises whose operations or operating contexts pose risks of severe human rights impacts should report formally on how they address them. In all instances, communications should: (a) Be of a form and frequency that reflect an enterprise's human rights impacts and that are accessible to its intended audiences; (b) Provide information that is sufficient to evaluate the adequacy of an enterprise's response to the particular human rights impact involved; (c) In turn not pose risks to affected stakeholders, personnel or to legitimate requirements of commercial confidentiality.

22. Where business enterprises identify that they have caused or contributed to adverse impacts, they should provide for or cooperate in their remediation through legitimate processes.

23. In all contexts, business enterprises should:

- (a) Comply with all applicable laws and respect internationally recognized human rights, wherever they operate;
- (b) Seek ways to honour the principles of internationally recognized human rights when faced with conflicting requirements;
- (c) Treat the risk of causing or contributing to gross human rights abuses as a legal compliance issue wherever they operate.

24. Where it is necessary to prioritize actions to address actual and potential adverse human rights impacts, business enterprises should first seek to prevent and mitigate those that are most severe or where delayed response would make them irremediable.

III. Remedy - Access to remedy

25. As part of their duty to protect against business-related human rights abuse, States must take appropriate steps to ensure, through judicial, administrative, legislative or other appropriate means, that when such abuses occur within their territory and/or jurisdiction those affected have access to effective remedy.

26. States should take appropriate steps to ensure the effectiveness of domestic judicial mechanisms when addressing business-related human rights abuses, including considering ways to reduce legal, practical and other relevant barriers that could lead to a denial of access to remedy.

27. States should provide effective and appropriate non-judicial grievance mechanisms, alongside judicial mechanisms, as part of a comprehensive State-based system for the remedy of business-related human rights abuse.

28. States should consider ways to facilitate access to effective non-Statebased grievance mechanisms dealing with business-related human rights harms.

29. To make it possible for grievances to be addressed early and remediated directly, business enterprises should establish or participate in effective operational-level grievance mechanisms for individuals and communities who may be adversely impacted.

30. Industry, multi-stakeholder and other collaborative initiatives that are based on respect for human rights-related standards should ensure that effective grievance mechanisms are available.

31. In order to ensure their effectiveness, non-judicial grievance mechanisms, both State-based and non-State-based, should be:

- (a) Legitimate: enabling trust from the stakeholder groups for whose use they are intended, and being accountable for the fair conduct of grievance processes;
- (b) Accessible: being known to all stakeholder groups for whose use they are intended, and providing adequate assistance for those who may face particular barriers to access;
- (c) Predictable: providing a clear and known procedure with an indicative time frame for each stage, and clarity on the types of process and outcome available and means of monitoring implementation;
- (d) Equitable: seeking to ensure that aggrieved parties have reasonable access to sources of information, advice and expertise necessary to engage in a grievance process on fair, informed and respectful terms;
- (e) Transparent: keeping parties to a grievance informed about its progress, and providing sufficient information about the mechanism's performance to build confidence in its effectiveness and meet any public interest at stake; 34
- (f) Rights-compatible: ensuring that outcomes and remedies accord with internationally recognized human rights;
- (g) A source of continuous learning: drawing on relevant measures to identify lessons for improving the mechanism and preventing future grievances and harms;

Operational-level mechanisms should also be:

- (h) Based on engagement and dialogue: consulting the stakeholder groups for whose use they are intended on their design and performance, and focusing on dialogue as the means to address and resolve grievances.